

Datum 2022-10-05
Diarienummer 0794/22

Socialdepartementet
s.remissvar@regeringskansliet.se
Kopia till
carolin.jarlehag@regeringskansliet.se

Diarienummer S2022/02964

Göteborgs Stads yttrande över remissen Stärkt arbete med att bekämpa bidragsbrott (SOU 2022:37)

Göteborgs Stad har beretts möjlighet att yttra sig över förslagen i rubricerat betänkande. Den korta remisstiden som dessutom har ägt rum över sommaren, medför att det inte är möjligt att fullt ut bedöma förslagens konsekvenser för stadens verksamheter.

Göteborgs Stad ser positivt på att det görs insatser mot välfärdsbrott och att även kommunerna har tagits med i den utredning som redovisas i betänkandet. Staden bedömer också de förslag som rör samverkan mellan statliga myndigheter, arbetslöshetskassor och kommuner samt SKR, som positiva.

Göteborgs Stad bedömer dock att det administrativa sanktionssystem som föreslås kan vara svårt att tillämpa på de bidrag till enskilda individer som kommunerna beslutar om, framför allt på ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen. Det finns en risk att sanktionssystemets förväntade effekter inte kommer att överväga de resurser som administrationen av avgiften kommer att ta för stadens verksamheter. Det kan för kommunernas del bli fråga om fler nedsättningar på grund av såväl barnrättsperspektiv som att säkra en skälig levnadsnivå, än för andra myndigheter som förslaget omfattar.

För att få en tydligare uppfattning om vilken omfattning administrationen kommer att få, krävs vägledning och riktlinjer som beskriver kommunernas handläggning. Betänkandets förslag om att Socialstyrelsens handbok Ekonomiskt bistånd ska kompletteras är positivt, men för att bättre kunna bedöma konsekvenserna för kommunen, hade det varit önskvärt med konkreta beskrivningar redan i betänkandet. Det hade behövt framgå tydligare hur möjligheten till nedsättning av sanktionsavgiften ska tillämpas.

Vidare bedömer Göteborgs Stad att sanktionssystemet när det tillämpas av statliga myndigheter kan komma att få konsekvenser för kommunerna. När individer får en sanktionsavgift på grund av felaktigheter kopplat till en statlig förmån eller a-kassa, kan det leda till fler ansökningar om ekonomiskt bistånd och därmed en ökad handläggning och högre kostnader för kommunerna.

Även om förslaget väntas leda till att färre individer på sikt fuskar för att få högre ersättning eller förmåner som de inte har rätt till, så ser Göteborgs Stad i ett kort perspektiv inga direkta positiva konsekvenser för kommunerna. Förändringarna kommer att innebära merarbete för flera nämnder i staden, främst socialnämnderna. Samtidigt kommer den sanktionsavgift som beslutas om inte att komma staden till del då den ska tillfalla staten. Att sanktionsavgiften tillfaller staten medan utredning och administration av processen ligger på kommunen kan påverka incitamenten att driva in sanktionsavgiften.

Förslaget innebär ett överförande av ansvar från rättsvårdande myndigheter till utbetalande myndigheter. Att lägga en arbetsuppgift med en straffande karaktär på exempelvis socialsekreterare kan upplevas strida mot deras uppdrag som socialarbetare. Det ökar även risken för dem att bli utsatta för otillåten påverkan så som hot och våld och försvårar den utsatta rollen som handläggare. Ett alternativ kan vara att istället resursförstärka Polismyndigheten och Ekobrottsmyndigheten.

Göteborgs Stad gör också bedömningen att beslut om sanktionsavgift istället för brottsanmälan, kan leda till en försämrad samverkan mellan kommunerna och polisen. Bidragsbrott inom till exempel ekonomiskt bistånd kan vara en liten av del av en större organiserad brottslighet som riskerar förbli oupptäckt om kommunerna istället för att anmäla brottet, själva ska besluta om sanktionsavgift.

Vid behandling av ärendet i kommunstyrelsen förekom skiljaktiga meningar:

Marina Johansson (S), Jessica Blixt (D), Daniel Bernmar (V) och ordföranden Axel Josefson (M) yrkade att kommunstyrelsens yttrande skulle ha den lydelse som anges ovan.

Karin Pleijel (MP) yrkade att kommunstyrelsens yttrande skulle ha den lydelse som stadsledningskontorets föreslagit (bilaga A) och avslag på tilläggsyrkande från D och S den 5 oktober 2022 (bilaga B).

Kommunstyrelsen beslutade först att bifalla stadsledningskontorets förslag.

Kommunstyrelsen beslutade herefter utan omröstning att bifalla tilläggsyrkandet från D och S.

Göteborg den 5 oktober 2022
GÖTEBORGS KOMMUNSTYRELSE

Axel Josefson

Mathias Sköld

Göteborgs Stads yttrande över remissen Stärkt arbete med att bekämpa bidragsbrott (SOU 2022:37)

Göteborgs Stad har beretts möjlighet att yttra sig över förslagen i rubricerat betänkande. Den korta remisstiden som dessutom har ägt rum över sommaren, medför att det inte är möjligt att fullt ut bedöma förslagets konsekvenser för stadens verksamheter.

Göteborgs Stad ser positivt på att det görs insatser mot välfärdsbrott och att även kommunerna har tagits med i den utredning som redovisas i betänkandet. Staden bedömer också de förslag som rör samverkan mellan statliga myndigheter, arbetslöshetskassor och kommuner samt SKR, som positiva.

Göteborgs Stad bedömer dock att det administrativa sanktionssystem som föreslås kan vara svårt att tillämpa på de bidrag till enskilda individer som kommunerna beslutar om, framför allt på ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen. Det finns en risk att sanktionssystemets förväntade effekter inte kommer att överväga de resurser som administrationen av avgiften kommer att ta för stadens verksamheter. Det kan för kommunernas del bli fråga om fler nedsättningar på grund av såväl barnrättsperspektiv som att säkra en skälig levnadsnivå, än för andra myndigheter som förslaget omfattar.

För att få en tydligare uppfattning om vilken omfattning administrationen kommer att få, krävs vägledning och riktlinjer som beskriver kommunernas handläggning. Betänkandets förslag om att Socialstyrelsens handbok Ekonomiskt bistånd ska kompletteras är positivt, men för att bättre kunna bedöma konsekvenserna för kommunen, hade det varit önskvärt med konkreta beskrivningar redan i betänkandet. Det hade behövt framgå tydligare hur möjligheten till nedsättning av sanktionsavgiften ska tillämpas.

Vidare bedömer Göteborgs Stad att sanktionssystemet när det tillämpas av statliga myndigheter kan komma att få konsekvenser för kommunerna. När individer får en sanktionsavgift på grund av felaktigheter kopplat till en statlig förmån eller a-kassa, kan det leda till fler ansökningar om ekonomiskt bistånd och därmed en ökad handläggning och högre kostnader för kommunerna.

Även om förslaget väntas leda till att färre individer på sikt fuskar för att få högre ersättning eller förmåner som de inte har rätt till, så ser Göteborgs Stad i ett kort perspektiv inga direkta positiva konsekvenser för kommunerna. Förändringarna kommer att innebära merarbete för flera nämnder i staden, främst socialnämnderna. Samtidigt kommer den sanktionsavgift som beslutas om inte att komma staden till del då den ska tillfalla staten. Att sanktionsavgiften tillfaller staten medan utredning och administration av processen ligger på kommunen kan påverka incitamenten att driva in sanktionsavgiften.

Förslaget innebär ett överförande av ansvar från rättsvårdande myndigheter till utbetalande myndigheter. Ett alternativ kan vara att istället resursförstärka Polismyndigheten och Ekobrottsmyndigheten.

Göteborgs Stad gör också bedömningen att beslut om sanktionsavgift istället för brottsanmälan, kan leda till en försämrad samverkan mellan kommunerna och polisen. Bidragsbrott inom till exempel ekonomiskt bistånd kan vara en liten del av en större organiserad brottslighet som riskerar förbli oupptäckt om kommunerna istället för att anmäla brottet, själva ska besluta om sanktionsavgift.

Yrkande angående – Remiss från Socialdepartementet - Stärkt arbete med att bekämpa bidragsbrott Administrativt sanktionssystem och effektivare hantering av misstänkta brott (SOU 2022:37)

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen:

1. Det sjunde stycket i Göteborgs Stads remissvar till Socialdepartementet (SOU 2022:37) ersätts med nedanstående text.
2. I övrigt bifalles tjänsteutlåtandet.

Yrkandet

Förslaget innebär ett överförande av ansvar från rättsvårdande myndigheter till utbetalande myndigheter. Att lägga en arbetsuppgift med en straffande karaktär på exempelvis socialsekreterare kan upplevas strida mot deras uppdrag som socialarbetare. Det ökar även risken för dem att bli utsatta för otillåten påverkan så som hot och våld och försvårar den utsatta rollen som handläggare. Ett alternativ kan vara att istället resursförstärka Polismyndigheten och Ekobrottsmyndigheten.